

Notulen expertsessie internationale aansluiting

8 september 2016

Jaap Vreeswijk, Paul Spaanderman
DITCM INNOVATIONS | WWW.DITCM.EU
30-9-2016

1 Agenda

- 10:00 Welkom en vaststellen van de agenda
- 10:05 Voorstelronde: inventarisatie **wie** is waar internationaal betrokken?
- 10:15 Introductie: interoperabiliteit
- 10:30 *Opdracht 1: identificeren **wat** internationaal te standaardiseren onderwerpen*
- 11:00 Overzicht internationaal belang vanuit perspectief Overheid (Marcel Otto)
- 11:20 Samenvatting *Opdracht 1*
- 11:40 Koffie
- ~~• 11:50 Overzicht relevante internationale gremia~~
- ~~• 12:00 *Opdracht 2: identificeren **waar** vertegenwoordigd te zijn*~~
- ~~• 12:30 Samenvatting opdracht 2~~
- 12:45 Conclusies, acties en agenda
- 13:00 Einde

2 Voorstelronde en wie is waar internationaal betrokken?

- Marcel Otto: Connecting Mobility, trekker ITS internationaal, vertegenwoordiging C-ITS platform I&M/RWS, data protection, privacy, hybride, access in-vehicle data.
- Hans Kramer - omgevingsmanager PPA
- Ronald Adams - PL PPA: inbrengen ervaringen PPA, input voor PPA fase 3 (randvoorwaarden en vragen), internationaal H2020 SPICE, CIDER en ERTICO, MoU met China vanuit ministerie
- Laurens Lapre - CGI, nieuwe verkeerscentrales (EU, NL, VS)
- Tiffany Vlemmings: internationaal portefeuille, ERTICO Traffic Management 2.0, CEN PT1701 ITS Urban
- Nuno Rodrigues: Dynniq internationaal provider, meerdere EU projecten C-ITS, ERTICO lid, TISA, C-ITS Deployment Platform.
- Oene Kerstjens: hybride testomgeving NB, afspraken standaarden, afstemmen Corridor
- Marcel van Sambeek: kernteam A&I, architectuur, hybride, cellulair ontwikkelingen
- Jaap Vreeswijk: kernteam A&I, NEN, CEN/ISO, C-ITS Deployment Platform, C-TheDifference DG Move project, rol in InterCor, via RWS bij Amsterdam Groep en C2CC
- Paul Spaanderman: CODECS (CSA), HIGHTS (verbeteren positiebepaling), lid Amsterdam Group, ETSI (WG1 Applicaties, en WG2 Architectuur), C2C CC, spectrum afspraken, rol InterCor

3 Introductie: interoperabiliteit

Presentatie door Paul Spaanderman en rapport 'Overview European Connections', beide beschikbaar op: <http://ditcm.eu/its-round-tables/calender/225>

Discussie rondom presentatie:

- NL-standaarden als IVERA (V-Log, iVRI) en DVM-Exchange ontbreken in het overzicht.
- Wat is het doel van het document?

- Overzicht van nationale programma's en initiatieven die nationaal use cases vorm geven moet worden opgenomen.
 - Er is continue wisselwerking tussen internationaal top-down en nationaal bottom-up.
 - Doe is om interoperabiliteit te realiseren.
 - Nu te omvangrijk. Behoeftte om belangrijkste standaarden te belichten en van die standaarden nog eens welke wij druk op willen zetten, dwz relevant zijn voor projecten (primaire focus!) en/of stakeholders.
 - Er zijn dus 3 soorten standaarden: type onbelangrijk/niet urgent, type belangrijk maar fijn als anderen het regelen en type belangrijk en invloed willen hebben.
 - Tafel heeft als functie hierin te faciliteren: gezamenlijk streven bepalen, gemeenschappelijkheden vinden, strategievorming gekoppeld naar NL belangen.
 - Voor een partij als Dynniq is internationaal ook belangrijk, dus niet altijd met enkel NL-vlag aan tafel. Desalniettemin is competence centre C-ITS van Dynniq in NL.
 - PT1701 geeft al een overzicht van hiaten, lijvig document, zorg voor focus!
 - DATEX II wordt erg onderschat en verdient meer aandacht. Is internationaal veel groter dan in NL, daarom interessant.
 - Opmerkelijk is relatief veel focus op wat er is, weinig aandacht voor wat er nog nodig is en gedaan moet worden (het onbekende).
 - Momentum moet nationaal eerst bestaan, dan pas kan internationaal ook momentum zijn.
 - Op aantal vlakken gaan wij verder dan in andere landen (bv. in centrales), maar moeten die zaken ook internationaal gestandaardiseerd worden? Niet alles is te generaliseren, kijken daarom naar (internationale) business kant publiek & privaat.
 - Focus en prioriteit wordt bepaald door projecten (directe/concrete behoefte), maar gezamenlijke visie is ook nodig en deze ontbreekt nog. Tafel kan hier in faciliteren. Maar zijn alle (ook kleinere) projecten ook aangesloten bij de tafel? Hoe organiseren?
 - Andere tafels focussen ook op automation (declaration of Amsterdam), moet ook onderdeel worden, nog veel vragen en verwachtingen richting leveranciers.
 - Is standaardisatie vooraf of achteraf (keuze), discussie en afspraken hierover is belangrijk (bewust)?
 - PPA: interessant om InterCor te volgen en aan de voorkant rekening mee te houden in fase 3 van PPA (experts bij elkaar in InterCor, kan PPA daar ook van profiteren?).
- Tot waar standaardiseren? standaardiseren van hele keten? Of standaardiseren van informatie naar gebruiker?
 - Op welk niveau (hoe technisch) gaan wij aan deze tafel met elkaar in gesprek (in Brussel loopt dat soms erg door elkaar)? Is ingewikkeld omdat bijvoorbeeld business voorwaarden op laag niveau in keten kan ingrijpen (wat is er nodig?).
 - Use case als kapstok voor business-georiënteerde discussies en dan naar beneden.
 - Gaat het om minimum profiel of overeenkomsten? Paul: minimum profiel, flinke uitdaging.
 - Op dit moment is er geen borging van releases van profiles (internationaal). InterCor heeft doel om proces in te richten voor profile management. C-Roads is waarschijnlijk beter vehicle om structureel Europees profiles af te stemmen.
 - Uitgangspunt Tafel: in ieder geval zorgen dat we nationaal uit de voeten kunnen, daarnaast zoveel mogelijk internationaal afstemming, maar kent grenzen.

- Daarnaast: project interoperabiliteit aanvliegen via compliance en Europese regulering. Die merken later pas de pijn, maar dat zal nog even duren.

4 internationaal te standaardiseren onderwerpen

De volgende onderwerpen zijn door de aanwezigen geïdentificeerd:

- Proces:
 - Roadmaps voor deployment met planningsaspecten; inzichtelijk maken waar gebieden liggen waar we aandacht aan moeten geven. Juist niet technisch, maar wat je wilt bereiken beleid en business. Waar is momentum en wanneer?
 - Vaststellen waar we tegenaan lopen in roadmap.
 - Identificeren van bepalende entiteiten / projecten in EU.
- Conflicten bij hybride implementatie.
- Besluitvorming met betrekking tot security. Ook in de context van hybride. Techniek onafhankelijke security laag.
- Harmonisatie rondom ITS G5 tussen belangrijke stakeholders, in het bijzonder I2V en met OEMs, wrijving tussen opleggen en volgen nu nog gevoelig discussiepunt over en weer.
- Koppeling tussen domeinen leggen, bv. ITS, C-ITS, verkeersinformatie (DATEXII), automatisch rijden.
- Vanuit use cases de details in, automatisch rijden leidend omdat daar energie zit,
- Compliance assessment, als uitbreiding op plugtest.
- Profiling van message sets (bv. SPaT, IVI, DENM, etc.).
- Interoperabiliteit bij roaming van een service bij gebruik van cellulair.
- Use case definities en bijbehorende scenario's.

5 Overzicht internationaal belang

Presentatie door Marcel Otto. Beschikbaar op: <http://ditcm.eu/its-round-tables/calender/225>

- EC organiseert veel dingen naast elkaar, teveel, dit moet worden gesignaleerd naar de EC, belangrijk om vanuit tafel te kiezen.
- Vanuit NL liefst met 1 mond spreken, maar soms zijn er tegenstrijdige belangen, hoe gaan we daar mee om?
- Internationale betrokkenheid verbreden naar bedrijven, markt, kennisinstellingen, decentrale overheden en maatschappelijke organisaties
 - Hoe kan dat georganiseerd worden? Denk ook aan signalering (whatsapp) en documenten delen.
 - Portal bij Connekt zoals ook voor C-ITS platform is een mogelijkheid.
 - Of 1 aanspreekpunt per stakeholder die afstemt met de achterban.
 - Bij de bestaande organisaties onderbrengen, bv DITCM, NEN, etc.
 - Mogelijkheid: op hoofdlijnen rapporteren wat er speelt, wat is besloten, etc.
 - Actie Tafel: inventariseren betrokkenheid via een additionele rondvraag.
 - Vervolg: wat zijn praktische manieren om elkaar te informeren (site, notificaties, etc.)
 - Inclusief: scan van stukken, relevante zaken identificeren en doorzetten (vereist expertkennis). Is hier financiering voor beschikbaar?
- Marcel: projecten zijn eindig, er is borging nodig

6 Conclusies en acties

1. Bijwerken rapport 'Overview European Connections' naar aanleiding van expertsessie en bovenstaande relevant op- en aanmerkingen (Paul). Bevat in ieder geval:
 - a. Nationale programma's en initiatieven
 - b. Relevante (internationale) projecten
 - c. Relevante gremia
 - d. Relevante standaardisatie (incl. NL standaarden)
 - e. Wie, wat, waar in NL context

2. Rondvraag aan alle Tafelleden sturen naar aanleiding van presentatie Marcel Otto (Jaap)
 - a. Bij welke van onderstaande gremia (zie figuren) is uw organisatie aangesloten?
 - b. Welke onderwerpen voor standaardisatie en/of lopende standaardisatieactiviteiten* zijn voor uw organisatie het meest belangrijk?
 - c. Op welke van deze onderwerpen zou vanuit NL actief invloed moeten worden uitgeoefend?

3. *Een alternatief is om vanuit het kernteam A&I een lijst op te stellen van onderwerpen die op dit moment worden gestandaardiseerd en/of op de agenda staan van relevante gremia (kernteam). Bijvoorbeeld strategisch (C-ITS platform) of concrete work items bij ETSI en CEN.

